

Diversity of Voices

Essl Art Award Central Eastern Europe 2015

Essl Museum Contemporary Art, Klosterneuburg
2015. december 4 – 2016. március 6.

A közép-kelet-európai *Essl Művészeti Díjat*¹ tízéves fennállása óta idén hatodik alkalommal ítélték oda. A pályázaton nyolc országból összesen mintegy 500 képzőművészeti főiskolás hallgató vett részt. Közülük – egy bonyolult kiválasztási folyamat eredményeként – 29 művész kapott díjat s állít ki most a klosterneuburgi Essl Múzeumban, illetve fog tavasszal bemutatkozni a bécsi Ringturmban.

Az Essl Múzeum mögött álló barkácsáruház-hálózatnak és a Vienna Insurance Grouphoz tartozó összesen 50 biztosítónak természetesen minden kiállító országban van vagy volt üzleti érdekeltsége, ami lényegesen hozzájárul

¹ http://www.essl.museum/ausstellungen/essl_art_award_cee/mission

BÁLINT BENCE

Suburban hike and observations. Transformation of an urban landscape Nr. 24. 2013/15

© Fotó: Bálint Bence

a kezdeményezés sikeréhez. Azonban mióta az Essl megvált, illetve megváltak üzleteinek jó részétől, és amióta a képzőművészeti gyűjtemény elkülönül az üzlethálózatától, nyilvánvaló, hogy a díj többet jelent, mint egyfajta reklámfogás. A pályázaton nyolc ország képzőművészei vettek részt: Bulgária, Csehország, Horvátország, Magyarország, Románia, Szlovákia és Szlovénia mellett Törökország is, amely utóbbi ugyan nem számítható sem Közép-, sem Kelet-Európának, de osztrák perspektívából érdekes, így például a bécsi kortárs képzőművészeti vásáron is a CEE részeként kezelt régió.

A kiállításon feltűnően magas a színvonal: nemzetközi vásárokat, berlini, bécsi, budapesti galériákat, az egyre sokasodó biennálékat járva többé-kevésbé ugyanilyen művekkel találkozunk. Ez egyfelől azt jelenti, hogy a zsűri jól dolgozott, a képzőművészeti képzés a különböző főiskolákon sikeresnek nevezhető, a főiskolák diákjai igyekeznek figyelemmel követni a berlini, bécsi, budapesti galériák kiállításait, eljutnak a nemzetközi vásárokra és a sokasodó biennáléokra. Másrészt pedig azt, hogy gyorsan elsajátíthatók a kortárs művészet formai megoldásai, s adaptálhatók úgy, hogy a művész személyes azonosságának problémái vagy éppen egy-egy azonosság problémátlansága egyedi jelentést, színt adhat az átvett sémákhoz.

A dologban rejlő nehézséget a klosterneuburgi kiállítás címe is kifejezi: a *Diversity of Voices* egy olyan „közös nevező”, amelybe gyakorlatilag minden műalkotás besorolható. VIKTORIA CALVO-TOMEK, a kiállítás egyik kurátora szerint viszont a művek tematikus csoportokba is besorolhatók: intézménykritika (pl. Németh Kristián esetében a katolikus egyház), az azonosság témaköre, illetve a személyes és csoportos emlékezet.

LUCIA GREGOROVÁ STACH, a zsűri szlovák tagja úgy véli, hogy a szlovák művészeti közeg az *Essl Award* első kiadása, tehát 2005 óta gyökeresen megváltozott – Szlovákia a nemzetközi képzőművészet részévé vált európai és globális tekintetben egyaránt. Ez egy olyan megállapítás, amely az itt látható művek alapján helyesnek tűnik. Ezek után azonban mi indokolja azt, hogy Közép-Kelet-Európáról beszéljünk? A művek maguk nem a szlovák (vagy a cseh, a magyar... stb.), hanem a globális képzőművészetet képviselik. Az egyes műveken felbukkanó

BERNÁTH DÁNIEL

Aufräumen, videó, 2014, 1 min 36, hang nélkül, ed. 1/3

„colour local” – egy perzsaszőnyeg vagy egy állam címere – ebből a perspektívából legfeljebb ornamentikaként értelmezhető.

A kiállítás exkluzív szponzora a Wiener Städtische Wechselseitige Versicherungsverein, a VIG egyik tagszervezete. A befektetett összeg ugyan nem nyilvános, de a költségek összeadásával – fejenként 3500 euró díj, nyolc, az egyes résztvevő országokban megrendezett kiállítás, a 12 tagú zsűri utaztatása legalább 9 alkalommal, a művészek és a művek klosterneuburgi tartózkodásának és kiállításának költségei – hatszámjegyű eurós nagyságrendre becsülhetők. Ami PHILIPPE BATKA, a VIG képviselője szerint biztos, már eldöntött kérdés: lesz egy *Essl Art Award CEE 2017* is.

Figyelemre méltó nem csak a művek és a befektetés nagyságrendje, hanem a szervezési folyamat is. A művészek 2014 szeptember végéig adták be pályázatukat (három-három művet), amelyekből a zsűri országonként tíz alkotót választott ki. Nekik be kellett adniuk a portfólióikat, amelyek a nyertesek esetében a katalógusba is bekerültek. 2015 tavaszán került sor országonként egy-egy kiállításra, így májusban a Budapest Galériában az *Essl Art Award CEE Nominees' Exhibition*-ra.² Ebből

² Az *Essl Art Award CEE 2015* tíz magyarországi jelöltjének kiállítása. Budapest Galéria, Budapest, 2015. május 15 – június 14. ld. Hermann Veronika: Váltakozatok fogalmiságra. *Balkon*, 2015/7,8., 20–22.

a kiállításból került ki Bernáth Dániel és Végh Júlia nyertesként. Ők fejenként egy 3500 eurós díjat, valamint kiállítási lehetőséget kaptak Budapesten és Klosterneuburgban. A zsűri kollektíve ellátogatott minden helyi kiállításra és közösen döntöttek a nyertesekről. Gwizdila Dáriuszt egy különdíjjal, mégpedig az Essl-gyűjtemény meghívásával jutalmazták, Bálint Bence pedig a VIG díjazottja lett. Az egész folyamat nem csupán racionalizált, hanem politikailag is teljesen korrekt: így egyrészt megfelel a díj mögött álló üzleti vállalkozások logikájának, másrészt kiküszöböli azt, aki nem kompatibilis az általánosan elfogadott és épp aktuálisnak tartott esztétikai kategóriákkal.

Az így kiválasztottak köre³ három csoportra oszlik: *Winner of the Essl Art Award CEE 2015* (16 művész), *Collector's Invitation* (5 művész) – ők 21-en szerepelnek Klosterneuburgban –, valamint a *VIG Special Invitation* (8 művész), utóbbiak fognak tavasszal a bécsi Ringturmban kiállítani.

Az öt magyar vonatkozású művész közül négy a Magyar Képzőművészeti Egyetem hallgatója, illetve itt végzett. Az intermédia szakos BÁLINT BENCE érdeklődésének középpontjában a hétköznapi tárgyai és jelenségei állnak, amelyeket fotósorozatokban próbál megragadni: a *Guess who?* (2013–2015) graffitiket, a *Suburban hike and observations* (2014) elhagyott külvárosi tájkon tett séták impresszióit, a *The very moment* (2013–2015) pedig a hétköznapi megragadó pillanatait örökíti meg. Ez utóbbi sorozat jelenleg mintegy 2000 analóg fényképfelvételből áll. A terv szerint urbánus és anonim tájak, helyesebben tájrészletek fotósorozatából állít majd ki 2016 tavaszán a bécsi Ringturmban. BERNÁTH DÁNIEL festő osztályba járt 2014-ig, most azonban nem festményekkel, hanem egy filmmel és két objektummal szerepel. A film a közös műteremről készült *Rendrakás* (2014) címmel. Amit látunk, az a raktár káosza. Bernáth szerint a történet a lényeg, a film azonban formailag megragadó. A fekete-fehér filmen a kép közepébe állított fehér festővászon négyzete egy – a néző számára többé már be nem azonosítható – hiánnyá változik: nem világos, hogy egy üres festővászon jelenik meg, vagy valaki kifehéřítette a film pixeljeit. Bernáth jelenleg újra fest.

³ <http://www.essl.museum/jart/prj3/essl/main.jart?rel=en&content-id=1437354016500&reserve-mode=active>

GWIZDALA DÁRIUSZ
Coat stnda, 2014, 70 × 170 × 20 cm, fa objekt

VÉGH JÚLIA
Auction (Fiction of the Reality), 2014
akril montázsfestmény áttetsző filmen, 13 × 20 × 0,5 cm cm

A szobrász GWIZDALA DÁRIUSZ művei könnyedek és humorosak. Egy-egy fabútort, széket vagy fogast szed szét és csavaroz össze újra. Az így keletkezett tárgyak használhatatlanok és groteszkek, instabilnak és törékenynek tűnnek. A művek mellett videofilmek és fotósorozatok segítik a nézőt abban, hogy követni tudja a keletkezési folyamatot.

VÉGH JÚLIA festő szakon végzett 2015-ben. Itt a *Fictions of the Reality* című 24 darabos festménysorozatát (2014), valamint a három pályamunkáját mutatja be. A médiából, elsősorban az internetről származó, de a nyomtatott sajtóban és a tévében ugyanígy megjelenő, politikailag telített fotókat fest át és egészít ki politikai szempontból érdektelen, semleges fényképfelvételekről származó elemekkel. A politikai tartalom és a társadalomkritika így élet veszti, s groteszk humorral vegyül. Véghe jelenleg egy installációs projekten dolgozik: terve az, hogy kilép a festészet keretei közül.

NÉMETH KRISTIÁN Szlovákiában élő magyar művész; a Pozsonyi Képzőművészeti Főiskolára, Németh Ilona osztályába járt, intermédia és multimédia szakra. A jelenlegi válogatásban egy installációval és egy videofilmrel, valamint objektokkal szerepel. A művek témája az egyházkritika, amely évek óta számos európai és nem európai országban – beleértve Ausztriát

és Szlovákiát is – releváns téma. Németh a témát sajátjaként kezeli: az egyik műben – többek között – édesanyja egyik gyerekkori fényképét is felhasználja.

A Klosterneuburgban kiállító művészek még keresik az utat, s ez például abban is érezhető, hogy miként váltogatják céljaiknak megfelelően a médiumokat, amelyekben dolgoznak. A festő most objektokkal és videóval foglalkozik, vagy éppen egy installáció utáni kitérőt követően visszatér a festészethez. Mindez nem formai értelemben vett kísérletet jelent, hanem a pályakezdő útkeresését, aki egy hosszú folyamatot lát maga előtt és épp tájékozódik.

NÉMETH KRISZTIÁN

Fragile, 2011, installáció (120 kristály objekt), 100 × 250 cm

A művek témaválasztása gyakran ugyanerről, a helykeresésről tanúskodik. Kedves, naiv, nyílt és épp mindezek révén megragadó alkotások sora keletkezik így. Ugyanerre utal a hétköznapi tárgyak és a látvány intenzív használata, a szériában való gondolkodás. A széria ugyanúgy egy rendező elv látszatát kelti, mint a *Diversity of Voices* cím. Maga a részvétel is úgy tűnik, egyfajta társadalmi kísérlet: a művész megpróbálta, sikerült. Most pedig – személyisége szerint aktívan vagy passzívan – vár a következő lépésre.

A magas színvonal mellett feltűnő az is, hogy minden mű – ha nem is személytelen és hűvös, de inkább – ártalmatlan és derék. Éspedig pontosan azért, mert a művek mögött nem egy kreatív, hanem egy tanulási folyamat áll. Az igazi megmérettetést tehát nem az jelenti, hogy ki jutott el erre a kiállításra, hanem az, hogy ki lesz az itt esélyt (pénzt, kiállítási lehetőséget, figyelmet) kapottak közül az, aki túllép majd egy bizonyos szinten. A Klosterneuburgban látottak mindenesetre feljogosítanak minket a reményre, hogy az itt kiállító művészek közül többen is.

